

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

اداره بیماری‌های منتقله از آب و غذا

راهنمای کشوری مراقبت بیماری تب‌های راجعه

تالیف:

محرم مافی

دکتر سیدرضا نداف

دکتر حسین معصومی اصل

دکتر سید محسن زهرایی

زیر نظر:

دکتر محمدمهدی گویا

رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

عنوان و نام پدیدآور: راهنمای مراقبت بیماری تب راجعه/ تألیف محرم مافی ... [و دیگران]: [به سفارش] وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت بهداشت، مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر، اداره بیماری‌های منتقله از آب و غذا. مشخصات نشر: تهران: تندیس، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۵۶ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).

شابک: ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۵۵۰۳

وضعیت فهرست‌نویسی: فبا

یادداشت: تألیف محرم مافی، سعیدرضا نداف، حسین معصومی اصل، سید محسن زهرایی.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: تب بازگرد

شناسه افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. کمیته کشوری تب راجعه.

شناسه افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر. اداره بیماری‌های منتقله

از آب و غذا

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲۲۲/ت RC۱۸۲

رده‌بندی دیوئی: ۶۱۶/۹۲۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۸۹۵۶۳

راهنمای کشوری مراقبت بیماری تب‌های راجعه

تألیف: محرم مافی

دکتر سعیدرضا نداف

دکتر حسین معصومی اصل

دکتر سید محسن زهرایی

با همکاری: اعضای کمیته کشوری بیماری تب راجعه

ناشر: تندیس

ناظر چاپ: هادی رحیمی

چاپ و صحافی: رامین

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۵۵۰۳

«حق چاپ برای مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر محفوظ است»

اعضاء کمیته فنی کشوری بیماری تب‌های راجعه:

- دکتر عبدالحسین ندیم (فرهنگستان علوم پزشکی ایران)
دکتر محمدمهدی گویا (رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر محمود نبوی (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر حسین معصومی اصل (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
مهندس مجرم مافی (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر سید محسن زهرایی (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر مهدی آسمار (انستیتو پاستور ایران)
دکتر سعید رضا نداف (انستیتو پاستور ایران)
دکتر نورایر پیازک (انستیتو پاستور ایران)
مهندس داریوش امدادی (دانشگاه علوم پزشکی اردبیل)
مهندس امید بنفشی (دانشگاه علوم پزشکی کردستان)
مهندس مسعود شجاعیان (دانشگاه علوم پزشکی همدان)

تشکر و قدردانی

از کلیه اساتید و اعضای محترم کمیته فنی کشوری و مدیران و کارشناسان محترم مبارزه با بیماری‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور، بویژه آقای مهندس عبدالکریم ترابی از دانشگاه علوم پزشکی زنجان، آقایان مهندس احمد قادری و مهندس سید جلال بطحایی از دانشگاه علوم پزشکی همدان، آقایان دکتر علی نیک فرجام و دکتر حسن عجم از دانشگاه علوم پزشکی تهران که با نظرات و راهنمایی‌های ارزشمند خود ما را در تهیه و تدوین این راهنما یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌گردد.

خ	پیشگفتار.....
۱	کلیات بیماری تب‌های راجعه.....
۱	تعریف تب راجعه.....
۱	تاریخچه و وضعیت بیماری در ایران.....
۵	عامل بیماری.....
۵	بورلیاهای عامل تب راجعه در ایران.....
۵	الف) تب راجعه ناشی از هم‌گیر.....
۷	ب) تب راجعه کنه‌ای یا آندمیک.....
۸	ناقلین تب راجعه آندمیک.....
۹	انتشار جغرافیایی ناقلین تب راجعه در جهان.....
۱۰	ناقلین تب راجعه آندمیک در ایران و انتشار جغرافیایی آنها.....
۱۲	مخازن بیماری.....
۱۳	راه انتقال بیماری.....
۱۴	انتشار بیماری.....
۱۴	دوره کمون بیماری.....
۱۵	بیماری‌زایی و نشانه‌های بالینی بیماری.....
۱۷	تشخیص بورلیوزیس.....
۱۷	روش مشاهده مستقیم.....
۱۸	روش کشت.....
۱۹	روش‌های سرولوژیکی.....
۱۹	روش تغلیظ سرم.....
۲۲	تشخیص‌های افتراقی.....
۲۳	درمان.....
۲۵	اقدامات پیشگیری.....
۲۵	الف) پیشگیری از تب راجعه اپیدمیک.....

۲۵	ب) پیشگیری از تب راجعه آندمیک.....
۲۵	۱- حفاظت فردی.....
۲۷	۲- بهسازی محیط.....
۲۷	۳- مبارزه با جوندگان و کنه‌ها.....
۳۱	برنامه مراقبت اپیدمیولوژیکی تب راجعه.....
۳۱	مراقبت بیماری.....
۳۱	اقدامات لازم برای مراقبت تب راجعه آندمیک.....
۳۳	نکات مهم در مواقع طغیان بیماری تب راجعه.....
۳۴	وظایف سطوح مختلف در ارائه خدمات مراقبت تب راجعه.....
۳۹	فرم‌های ثبت و گزارش فعالیت‌های نظام مراقبت تب راجعه.....

پیشگفتار

انسان همواره در تلاش و جستجو برای زندگی بهتر است. در این راه از تمام علوم و فنون و امکانات خویش کمک می‌گیرد تا از طبیعت و عوامل محیطی بیشترین بهره را ببرد. در برخورداری انسان از امکانات طبیعی همیشه نبردی پنهان بین انسان و عوامل طبیعی وجود داشته که یکی از جبهه‌های آن نبرد بین انسان و عوامل بیماریزا و ناقلین بیماری‌ها است.

شپش‌ها (Lice) و کنه‌ها (Ticks) از جمله ناقلین خونخواری هستند که در علم پزشکی و دامپزشکی از اهمیت زیادی برخوردارند. آنها علاوه بر خونخواری از میزبان و ایجاد کم خونی، حساسیت و عوارض پوستی، فلجی و مسمومیت، باعث انتقال عوامل بیماری‌زای مختلف از جمله باکتری‌ها، ریکتزیاها، ویروس‌ها و تک یاخته‌ها از فرد یا حیوان آلوده به انسان و حیوان سالم می‌شوند.

بیماری تب راجعه که توسط کنه‌ها و شپش تن انسان منتقل می‌شود بجز در مناطق محدودی از جنوب غربی اقیانوس کبیر در تمام دنیا مشاهده می‌شود و در ایران نیز یکی از مشکلات مهم بهداشتی اغلب استان‌های کشور، مخصوصاً استان‌های غربی و شمال غربی و به ویژه مناطق روستایی آنها است.

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر بعنوان مسئول اجرای نظام مراقبت بیماری‌ها در کشور با همکاری و همفکری صاحب‌نظران و کارشناسان محترم فنی و اجرایی از استان‌هایی که بیماری در آنجا به صورت آندمیک دیده می‌شود به ویژه استان‌های اردبیل، کردستان، همدان، زنجان، قزوین، ... اقدام به تدوین دستورالعمل مراقبت این بیماری نموده است که امید است ضمن به‌کارگیری آن در برنامه‌های پیشگیری و مراقبتی برای کنترل بیماری از پیشنهادات و نظرات صاحبین اندیشه و متخصصین در این زمینه ایده گرفته و در آینده نسبت به تکمیل این دستورالعمل اقدام نمایند.

از کلیه همکاران عزیزم که در تهیه این راهنما تلاش نمودند و همچنین در اجرای دقیق آن همکاری خواهند داشت تشکر می‌نمایم.

دکتر محمدمهدی گویا

رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر